

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1423

Vragen van het lid **Omtzigt** (Omtzigt) aan de Staatssecretaris van Financiën over *het arrest van de Hoge Raad op 24 december 2021 over Box 3* (ingezonden 3 januari 2022).

Mededeling van Staatssecretaris **Van Rij** (Financiën) (ontvangen 24 januari 2022).

Vraag 1

Heeft u kennis genomen van het arrest van de Hoge Raad, waarin zij de vermogensrendementsheffing over de jaren 2017 en 2018 in strijd vindt met het eigendomsrecht en het discriminatieverbod en de overheid gelast over te gaan tot rechtsherstel?¹

Vraag 2

Herinnert u zich dat de indiener meerdere keren zeer precieze vragen gesteld heeft over box 3 en mogelijke strijdigheid met het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM), die nu is vastgesteld door de Hoge Raad?

Vraag 3

Herinnert u zich met name nog de schriftelijke vragen van het lid Omtzigt over de houdbaarheid van box 3 en het EVRM (Aanhangsel Handelingen 2019–2020, 594)?

Vraag 4

Is het u duidelijk dat er vanuit de Tweede Kamer nu al enkele jaren op gewezen wordt dat de rechter het stelsel van box 3 strijdig acht met het EVRM, gezien het eerdere vonnis van de Hoge Raad over de jaren tot en met 2016 en twee adviezen van de advocaat-generaal Wattel (maart 2021) en Advocaat-Generaal Niessen (1 november 2021) over box 3?

Vraag 5

Herinnert u zich de eerdere vragen naar een lijst van alle (interne en externe, inclusief de landsadvocaat) adviezen die sinds 2010 (mede) uitgebracht zijn over de vraag of de box 3-tarieven mogelijk een schending van het eerste protocol van het EVRM opleveren?

¹ HR, 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963.

Vraag 6

Herinnert u zich het antwoord dat zo'n lijst niet voorhanden was?

Vraag 7

Wilt u een lijst met alle uitgebrachte adviezen (interne en externe, inclusief de landsadvocaat) over box-3 vanaf 2010 samenstellen en doen toekomen aan de Tweede Kamer?

Vraag 8

Als u niet van plan bent deze lijst op te sturen, wilt u dan deugdelijk gemotiveerd uitleggen waarom de uitzondering in artikel 68 van de Grondwet (belang van de staat) hierop van toepassing zou zijn?

Vraag 9

Welke voorbereidingen heeft u het afgelopen jaar getroffen voor deze uitspraak, die na de twee adviezen van de advocaten-generaal niet geheel onverwacht was?

Vraag 10

Wanneer gaat u de Tweede Kamer informeren over hoe u rechtsherstel gaat bieden over 2017 en 2018?

Vraag 11

Gaat u alleen rechtsherstel bieden voor mensen die bezwaar gemaakt hebben of gaat u rechtsherstel bieden voor iedereen die teveel box 3 belasting betaald heeft?

Vraag 12

Deelt u de mening dat de Hoge Raad met zeer grote waarschijnlijkheid zal vaststellen dat het stelsel ook in de jaren 2019, 2020 en 2021 in strijd was/is met het EVRM en dat u gedwongen zult worden rechtsherstel te bieden?

Vraag 13

Op welke wijze gaat u het rechtsherstel voor die jaren voorbereiden?

Vraag 14

Verwacht u net als de indiener van deze vragen dat u een lawine van bewaarschriften over 2021 kunt verwachten en mogelijk ook nog over 2020, voor mensen voor wie de termijn nog niet in verstreken? Hoe gaat u ervoor zorgen dat er een uitvoerbaar en beheersbaar proces komt?

Vraag 15

Deelt u de mening dat er ook voor het jaar 2022 sprake zal zijn van een schending van het EVRM?

Vraag 16

Bent u bereid met een tegenbewijsregeling te komen over 2022 of een andere wijziging waarmee het stelsel in overeenstemming gebracht wordt met het EVRM?

Vraag 17

Kunt u een berekening geven hoeveel u verwacht dat de belastingdienst zal moeten nabetalen? Hoe is dat bedrag opgebouwd?

Vraag 18

Herinnert u zich het rapport van de drie deskundigen, waarin deze deskundigen aangaven dat inzake de box 3 kwesties jaren 2013–2016 er niet gewacht moet worden (p. 8 advies) tot het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) uitspraak doet in die massaal bezwaarprocedures?²

² Rijksoverheid, 9 maart 2020, «advies deskundigen over vermogensrendementsheffing». (www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/04/24/bijlage-1-advies-deskundigen-over-vermogensrendementsheffing)

Vraag 19

Bent u bereid hun advies op te volgen en dus niet af te wachten tot het EHRM oordeelt, maar nu op redelijk korte termijn over te gaan tot een vorm van compensatie inzake de jaren 2013–2016, waarbij het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 als richtsnoer wordt genomen (tegenbewijs op basis van werkelijk rendement)?

Vraag 20

Indien antwoord op vraag 19 nee is, waarom – indachtig de substantiële budgettaire risico's die hieraan kleven voor de Staat – dan niet?

Vraag 21

Kunt u deze vragen een voor een en binnen drie weken beantwoorden?

Mededeling

De leden Van der Lee (2021Z24255), Inge van Dijk (2021Z24290), Omtzigt (2022Z00005), Inge van Dijk en Idsinga (2022Z00071) en Hammelburg (2022Z00468) hebben vragen gesteld naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2021 over box 3. De vaste commissie van Financiën heeft op 12 januari 2022 verzocht om de gestelde vragen uiterlijk binnen tien dagen te beantwoorden. Ik verzoek u om uitstel van de gevraagde beantwoordingstermijn.

Het arrest van de Hoge Raad heeft grote impact en de gevolgen hiervan zijn voor mij van de grootste prioriteit. We werken met man en macht aan een werkbare oplossing voor de uitvoering van het arrest. De reden van het verzoek om uitstel is dat nog niet alle gevolgen van het arrest helder zijn. Daarnaast is de beoordeling welke oplossingsrichtingen maakbaar en haalbaar zijn voor de uitvoering, wat oplossingsrichtingen vragen van burgers en of dit voor hen haalbaar is nog niet afgerond. Om uw Kamer juist en volledig te kunnen informeren verzoek ik uw Kamer om uitstel van beantwoording. Ik zal hierna op hoofdlijnen ingaan op welke keuzes nog gemaakt moeten worden en welke dilemma's met betrekking tot de oplossingsrichtingen spelen.

Het arrest van de Hoge Raad

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat het sinds 2017 geldende box 3-stelsel in strijd is met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) en biedt de betrokken burger rechtsherstel. Het arrest heeft grote uitvoeringstechnische en budgettaire gevolgen. De Hoge Raad formuleert geen expliciete rechtsregel hoe het werkelijk behaalde rendement moet worden vastgesteld. Momenteel wordt nog onderzocht op welke wijze het arrest op dit punt moet worden toegepast.

Wie komen in aanmerking voor rechtsherstel?

Naast de aanslagen van burgers die zijn aangesloten bij de massaal bezwaarprocedure over de jaren 2017 en 2018, heeft het arrest ook gevolgen voor alle aanslagen die per 24 december 2021 nog moeten worden opgelegd en alle aanslagen waarover al wordt geprocedeerd of zal worden geprocedeerd. Ook voor de jaren 2019 en 2020 lopen massaal bezwaarprocedures. De in deze procedures geformuleerde rechtsvraag is nagenoeg gelijk aan die van de procedures 2017 en 2018. Het aan de Hoge Raad voorleggen van de box 3-rechtsvraag voor 2019 en 2020 zal daarom niet tot een ander oordeel leiden dan het oordeel gegeven in het arrest van 24 december 2021 voor wat betreft het oordeel over het stelsel. Meerdere Kamerleden stelden de vraag of het arrest ook gevolgen heeft voor burgers die geen bezwaar hebben gemaakt. De volledige reikwijdte van de groep burgers die in aanmerking komen voor rechtsherstel is op dit moment nog niet bepaald.

Vormgeving van het rechtsherstel

Voor burgers en de Belastingdienst is het belangrijk dat het herstel van aanslagen recht doet aan het arrest van de Hoge Raad, tijdig, zorgvuldig en zo eenvoudig mogelijk gebeurt. Dit is een grote uitdaging voor de Belasting-

dienst. Voor een uitvoerbare wijze van herstel dient een oplossing te worden gekozen die voor de verschillende belastingjaren zo eenvormig mogelijk is en zoveel mogelijk geautomatiseerd en massaal kan worden uitgevoerd. Verschillende opties voor de vormgeving van de hersteloperatie worden momenteel in kaart gebracht. Ik verwacht uw Kamer in februari te informeren over de wijze van herstel.

Budgettaire gevolgen

Het bieden van rechtsherstel heeft grote budgettaire consequenties. De omvang van de budgettaire gevolgen is onder andere afhankelijk van de interpretatie van het arrest en de omvang van de groep burgers die in aanmerking komt voor rechtsherstel. De budgettaire gevolgen van de verschillende opties worden momenteel in kaart gebracht.

Gevolgen voor de uitvoering

Het arrest heeft daarnaast ook grote gevolgen voor zowel de menskracht als de ICT-capaciteit van de Belastingdienst. Ook deze gevolgen worden momenteel nog in kaart gebracht, waaronder de impact op capaciteit, benodigde middelen en verdrinking van andere werkzaamheden.

Lopende processen

Aangezien het arrest nog niet in de lopende processen en ICT-systemen van de Belastingdienst is verwerkt, kunnen op dit moment nog geen aanslagen opgelegd worden conform het arrest van de Hoge Raad. Daarom zijn de volgende beslissingen genomen ten aanzien van de lopende processen. Bij gevallen waarin sprake is van inkomen uit box 3, of wanneer de box 3 situaties in het proces van de Belastingdienst niet te isoleren zijn, worden waar mogelijk tot nader order geen belastingaanslagen en beschikkingen opgelegd. Hierop worden de volgende twee uitzonderingen gemaakt. Ten eerste indien sprake is van een verjaringsrisico. Daarvan is sprake als de verjaringstermijn dreigt te verstrijken, waardoor er geen (navorderings)aanslag meer kan worden opgelegd. Dit geldt onder andere voor de aanslagen 2017 en 2018. Ten tweede indien de burger belang heeft bij de doorgang van het proces. Dit geldt bij voorlopige aanslagen, verliesverrekening en middelingsverzoeken.

Zo zijn de voorlopige aanslagen over belastingjaar 2022 op reguliere wijze afgerond zodat burgers tijdig maandelijks hun teruggaaf kunnen ontvangen of – in geval van te betalen aanslagen – de aanslag in termijnen kunnen betalen waardoor eventuele betalingsproblemen worden voorkomen. Deze aanslagen zijn dus nog niet in overeenstemming met het arrest van de Hoge Raad, maar hierop hoeft de burger nu geen actie te ondernemen. Deze aanslagen zullen later bij definitieve aanslag nog worden hersteld. Dit is gecommuniceerd op de website van de Belastingdienst, het was niet meer mogelijk dit in de aanslag zelf te communiceren. Momenteel wordt uitgewerkt op welke wijze tot herstel wordt gekomen van de op of na 24 december 2021 opgelegde definitieve aanslagen en navordering. Daarvoor hoeven de betrokken burgers nu geen actie te ondernemen.

Wetgeving

De wetgeving is momenteel niet in lijn met het arrest van de Hoge Raad. Het is onwenselijk om deze situatie voort te laten bestaan tot de invoering van de vermogensrendementsheffing over het werkelijke rendement met de beoogde inwerkingtredingsdatum 2025. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn om de wetgeving eerder aan te passen.

Vervolgstappen

Het arrest van de Hoge Raad heeft grote gevolgen voor zowel burgers als de uitvoering door de Belastingdienst. Het is nu van belang om snel, maar ook zorgvuldig stappen te zetten om tot oplossingen te komen. Daarom zal het Kabinet over bovenstaande dilemma's op korte termijn beslissingen nemen, waar ik uw Kamer over zal informeren. Op basis van die beslissingen zal ik de

gestelde vragen spoedig beantwoorden. Ik kijk ernaar uit om in het door de vaste commissie voor Financiën voorgestelde schriftelijke overleg met uw Kamer van gedachten te wisselen.